

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jany Vyletové a soudců JUDr. Anny Grimové a Mgr. Tímmy Šmehlíka ve věci

žalobkyně: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
žalované:

J. B., narozená dne [redacted]
bytem [redacted]

o zaplacení 68 850,40 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Klatovech ze dne 4. 6. 2020,
č. j. 6 C 93/2020-59

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se v napadené části, tj. ve výroku II, pokud jím byla zamítnuta žaloba o zaplacení částky 14 721,05 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 31. 10. 2019 do zaplacení a o zaplacení úroku ve výši 20 % ročně z částky 45 871,90 Kč od 31. 10. 2019 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne částky 119 707 Kč a ve výroku III, potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Označeným rozsudkem soud prvního stupně částečně vyhověl žalobě a žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyni 33 358 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně jdoucím z tohoto základu od 31. 10. 2019 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu o zaplacení 35 492,40 Kč s úrokem

Shodu s prvopisem potvrzuje Pavlína Kubíková.

z prodlení z částky 25 940 Kč od 31. 10. 2019 do zaplacení a s úrokem ve výši 102,66 % z částky 45 871,90 Kč od 31. 10. 2019 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne 119 707 Kč (výrok II.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná dne 3. 4. 2019 požádala o poskytnutí spotřebitelského úvěru ve výši 50 000 Kč, který se zavázala splatit v 18 měsíčních splátkách po 5 542 Kč s úrokem 167,78 %. Žalobkyně dopisem z 5. 4. 2019 oznámila žalované schválení úvěru a prokázala, že částka 50 000 Kč byla žalované skutečně vyplacena. V řízení nebylo sporným, že by žalovaná uhradila více než žalobkyní tvrzených 16 642 Kč. Podstatnými náležitostmi smlouvy o úvěru je v souladu s ust. § 2395 o. z. ujednání o výši poskytnutých peněžních prostředků, o povinnosti úvěrovaného tyto prostředky vrátit a zaplatit úroky. Smlouva o úvěru nemůže být sjednána jako bezúročná, neboť závazek zaplatit úroky patří k pojmovým znakům smlouvy o úvěru. Pokud však účastníci ve smlouvě úrok sjednají, musí to být úrok přiměřený, neboť i dle judikatury vyšších soudů je v souladu s dobrými mravy pouze úrok přiměřený. Nepřiměřeným úrokem je zpravidla úrok sjednaný ve výši, která podstatně převyšuje úrokovou míru v době jeho sjednání obvyklou, stanovenou zejména s přihlédnutím k nejvyšším úrokovým sazbám uplatňovaným bankami při poskytování úvěru či půjček. Úrok ve výši 167,78 % ročně (a rovněž žalobou požadovaný úrok 102,66 %) je nutné hodnotit jakožto úrok v rozporu s dobrými mravy, neboť jeho výše několikanásobně překračuje úrokovou míru obvyklou v době uzavření smlouvy. Počinání žalobkyně je nepoctivé a nemravné, sjednaný úrok vykazuje znaky lichvy dle § 1796 o. z. a smlouva s takovýmto úrokem je smlouvou absolutně neplatnou. Nárok žalobkyně je třeba posoudit jako bezdůvodné obohacení dle § 2993 občanského zákoníku. Žalovaná na základě neplatné smlouvy přijala 50 000 Kč, které je povinna vydat. Z této částky před podáním žaloby 16 642 Kč vrátila, zbývá jí zaplatit 33 358 Kč se zákonným úrokem z prodlení, na který má žalobkyně nárok dle § 1970 o. z., a to od realizace výzvy k plnění, která v daném případě byla učiněna 29. 10. 2019. O nákladech řízení soud rozhodl podle poměrů úspěchu účastníků ve věci s odkazem na § 142 odst. 2 o. s. ř.

2. Rozsudek napadla včasným odvoláním žalobkyně, které směřovala proti části zamítavého výroku II a proti závislému výroku III o nákladech řízení. Výrok ve věci samé napadla toliko v rozsahu, v jakém byla zamítnuta žaloba o zaplacení úroku ve výši 20 %, vyčísleného do dne zesplatnění částkou 2 207,15 Kč (s úrokem z prodlení 10 % ročně od 31. 10. 2019 do zaplacení) a za dobu od 31. 10. 2019 do zaplacení jdoucího v této výši ze základu 45 871,90 Kč, maximálně do doby, kdy úrok dosáhne částky 119 707 Kč a dále proti zamítnutí žaloby v rozsahu 12 513,90 Kč, představujících rozdíl mezi „původní dlužnou jistinou úvěru vyčíslenou ke dni zesplatnění“ ve výši 45 871,90 Kč a přisouzenými 33 358 Kč (rovněž s úrokem z prodlení). Odvolání obsahuje obecnou právní argumentaci k posuzovaným právním otázkám, bez uvedení skutkových okolností daných v přezkoumávané věci. Žalobkyně považuje nárokovaný úrok za sjednaný „v zákonných limitech“ proto nebyl důvod jej ani částečně nepřiznat. Poukázala na zásadu smluvní volnosti účastníků soukromoprávních vztahů a na povinnost upřednostňovat výklad právních jednání, který bude respektovat jejich platnost. Mezi účastníky uzavřenou smlouvu o úvěru považuje za platnou v celém rozsahu, a to včetně ujednání o výši úroku. Na ujednání o výši úroku nelze aplikovat ustanovení § 1813 o. z., a tudíž ani ustanovení § 1815 o. z. Pokud soud dovodil, že dohodnutá sazba úroku je nepřiměřenou, mohlo by se jednat o neúměrné zkrácení (§ 1793 o. z.), kterého by se žalovaný musel dovolat. Případně by se mohlo jednat o nezákonné určení množstevního rozsahu nezpůsobující neplatnost celé smlouvy a soud měl, pokud dovodil, že je sjednání úroku vzhledem k jeho výši neplatné, uložit žalovanému povinnost ve výši, kterou by shledal odpovídající ustanovení § 1802 o. z., a ne požadavek na úrok zamítnout zcela. Smlouva by v takovém případě podle ust. § 577 byla pouze částečně neplatná v rozsahu odpovídajícím tomu, v jaké části by byl úrok posouzen jako nezákonné určení množstevního rozsahu. Navrhla změnu odvoláním napadené části rozsudku prvního stupně tak, aby žalobě bylo v rozsahu podaného odvolání vyhověno.
3. Žalovaná se k odvolání nevyjádřila.
4. Odvolací soud poté přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně v části odvoláním dotčené

podle ustanovení § 212, § 212a o. s. ř., jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo. Odvolání není důvodné.

5. V přezkoumávané věci je předmětem řízení nárok žalobkyně na úhradu nesplacené části úvěru, který podle citované smlouvy žalovaná poskytla a který žalovaná nevrátila, včetně souvisejících nároků na zaplacení úroku z úvěru, úroku z prodlení, poplatků a smluvních pokut. Soud prvního stupně správně dovodil, že žalobkyně svá žalobní tvrzení ohledně uzavření a obsahu úvěrové smlouvy jakož i o poskytnutí tvrzených 50 000 Kč prokázala a tato jeho zjištění nejsou odvoláním zpochybňována. Nad rámec zjištění uvedených soudem prvního stupně lze dodat, že žalobkyní předložená smlouva o úvěru byla uzavřena na formuláři žalobkyně a odvolacímu soudu je z jeho úřední činnosti známo, že žalobkyně obsahově shodný formulář smlouvy používá při poskytování spotřebitelských úvěrů opakovaně. Ve smlouvě se sjednává právo žalobkyně pro případ prodlení žalovaného s placením splátek alespoň 65 dnů „zesplatnit“ úvěr, tj. požadovat okamžitou úhradu veškerých nároků, které žalobkyně vůči žalované má. V článku 6. 4. smlouvy je pro tento případ stanoveno, že dosud neuhrazená jistina a neuhrazený úrok se stává součástí „nové jistiny“, přičemž v článku 2. 2. smlouvy je ujednáno, že „úrok běží i po zesplatnění úvěru, když poté přirůstá pouze k původní nesplacené jistině úvěru zahrnuté do Nové jistiny úvěru“; celková výše úroku, který je žalobkyně oprávněna požadovat, je v témže ustanovení omezena na 120 % z částky uvedené ve smlouvě jako „celková částka, kterou má klient zaplatit“.
6. Soud prvního stupně smlouvu uzavřenou mezi účastníky správně posoudil podle ustanovení § 2395 a násl. o. z., o smlouvě o úvěru. Jeho závěr, že tato smlouva je neplatná pro rozpor s dobrými mravy, odvolací soud sdílí a souhlasí s tímto soudem i v tom, že hodnocená smlouva je neplatná jako celek.
7. I za účinnosti nového občanského zákoníku (a zákona o spotřebitelských úvěrech č. 257/2016 Sb., který na posuzovanou smlouvu rovněž dopadá) lze aplikovat judikaturní závěry, podle nichž případná neplatnost ujednání o úrocích (jejich výše) ve smlouvě o úvěru nezpůsobuje sama o sobě neplatnost smlouvy o úvěru jako celku (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4498/2007 či 32 Cdo 3516/2009). Je pravdou, jak tvrdí žalobkyně, že neplatné sjednání výše úroku neznamená, že úvěrovaný nemá povinnost platit žádné úroky, neboť by se nejednalo o úvěr a bylo by to zcela v rozporu s vůlí smluvních stran, kterou projevíly uzavřením posuzované smlouvy. V případě neplatného ujednání (pouze) o výši úroku by se aplikovalo ustanovení § 577 o. z., a žalovaný by byl zavázán zaplatit úrok ve výši podle ustanovení § 1802 o. z., tj. ve výši úroků požadovaných obvykle za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídla dlužníka (úvěrovaného) v době uzavření smlouvy a požadavku na zaplacení úroku z úvěru by nebylo možno nevyhovět zcela.
8. S odvolatelkou lze rovněž souhlasit v tom, že na ujednání o výši úroku, včetně výše úroku dohodnutého ve spotřebitelském úvěru, ustanovení § 1813 a § 1815 o. z., nedopadají; tato námitka se ovšem s rozhodnutím soudu prvního stupně míjí, neboť toto na aplikaci uvedených ustanoveních postaveno není.
9. Podle ustanovení § 580 o. z., je neplatné právní jednání, které se přičí dobrým mravům; k neplatnosti takového právního jednání soud přihlédne i bez návrhu (§ 588 o. z.). Posuzovanou smlouvou se žalovaná zavazuje k placení úroku ve výši 167,78 % ročně; tato sazba je ve smlouvě skutečně uvedena coby efektivní úrok a odvolací soud nepochybuje, že odpovídá podle žalobkyní objasněného výpočtu nominální sazbě 102,66 %. Výše úroku byla sjednána transparentně a žalobkyně splnila (ve vztahu k úrokové sazbě) i informační povinnosti vůči žalované, které jí ze zákona o spotřebitelském úvěru plynou. Oproti žalobkyni odvolací soud stejně jako soud prvního stupně považuje dohodnutou výši úroku za nepřiměřeně vysokou. Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí sp. zn. 33 Odo 236/2005 vyslovil názor, podle něhož s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu, včetně vyšší míry rizikovosti poskytovaného úvěru, nemusí být nepřiměřený ani úrok, který je dvojnásobkem či trojnásobkem obvyklé úrokové míry

peněžních ústavů. Z údajů zveřejňovaných Českou národní bankou na jejích internetových stránkách vyplývá, že obvyklá míra úroku u spotřebitelských úvěrů poskytovaných domácnostem uzavření smlouvy činila necelých 9 % ročně; tuto sazbu úrok sjednaný mezi účastníky i při vyjádření nominální sazbou převyšuje více než jedenáctkrát. Při hodnocení mravnosti smlouvy, jejímž účastníkem je spotřebitel, kterému z ní má vzniknout závazek k placení takto (extrémně) vysokého úroku, je nutno přihlídnout i k okolnostem, za kterých byla uzavřena, a k jejímu dalšímu obsahu. Smlouva byla uzavřena adhezním způsobem; žalovaný akceptoval formulářovou dokumentaci vypracovanou žalobkyní, jejíž obsah nemohl reálně nijak ovlivnit. Citovaná ustanovení čl. 2. 2. a 6. 4. o „přirůstání“ úroku a konstrukce „Nové jistiny“, která však žádnou jistinou úvěru není, neboť nejde jen o nesplacenou část žalobkyní poskytnutých peněz, nýbrž zahrnuje i její odměnu (úrok) spolu s ujednáním o právu žalobkyně požadovat předčasné splacení celého úvěru v důsledku kvalifikovaného prodlení žalovaného, vytváří významnou nerovnováhu práv a povinností smluvních stran v neprospěch spotřebitele. Tato ujednání také nesplňují požadavek na jasnost a srozumitelnost veškerých sdělení vůči spotřebiteli podle § 1811 odst. 1 o. z. Formulaci o „přirůstání k původní nesplacené jistině úvěru zahrnuté do Nové jistiny úvěru až do doby její úplné úhrady“ snad rozumí profesionál poskytující úvěry a další finanční služby, případně osoby s právníckým či ekonomickým vzděláním, jen stěží lze ovšem předpokládat, že bude srozumitelná průměrnému spotřebiteli a že tento bude schopen posoudit důsledky takového ujednání na obsah jeho povinností. Anatocismus, tj. ujednání o právu požadovat úrok z úroku není ujednáním obecně zakázaným. Zejména ve smlouvách, jejichž účastníkem je spotřebitel, nesmí jeho sjednání vytvářet nepřiměřenou nerovnováhu v právech smluvních stran v jeho neprospěch a musí být zcela transparentní a srozumitelné běžnému spotřebiteli. Nelze jej posuzovat izolovaně od výše sazby „přirůstajícího“ úroku, který je i bez tohoto ujednání (které není ničím jiným, než jeho dalším faktickým navýšením) nepřiměřeně vysoký. Totéž platí i pro právo požadovat předčasné splacení úvěru při prodlení s úhradou jedné splátky po dobu delší než 65 dnů. I pro toto ujednání platí, že jeho důsledky, opět zejména v jejich souvislosti s výší úroku a anuitním způsobem splácení úvěru, posoudí běžný spotřebitel velmi obtížně. Přitom jsou tato ujednání z hlediska důsledků pro obsah povinností spotřebitele zcela zásadní. Odvolací soud přihlédl rovněž k tomu, že pro případ porušení téže povinnosti je žalovaná stížena i další podstatnou sankcí, a to smluvní pokutou, stanovenou na horní hranici zákonné přípustnosti určené v ustanovení § 122 zákona o spotřebitelském úvěru.

10. Zhodnotil-li uvedené okolnosti odvolací soud v jejich souhrnu, včetně toho, že smlouva nestanoví žádné sankce pro případ, kdy by byla porušena žalobkyní, dospěl stejně jako soud prvního stupně k závěru, že zkoumaná smlouva je právním jednáním, které se dobrým mravům zjevně přičí. Odvolací soud respektuje zásadu smluvní volnosti a autonomie vůle jako základních principů, na kterých je soukromé právo postaveno. Ani respekt k těmto zásadám ale nemůže vést k akceptaci takového obsahu spotřebitelské smlouvy, který v rozporu s obecnou představou spravedlivého uspořádání vzájemných práv a povinností vytváří jejich zřejmou nerovnováhu k tíži strany, která je při uzavírání smlouvy v objektivně slabším postavení a které i soukromé právo poskytuje zvýšenou právní ochranu. Smlouvu s takovým obsahem je nutno považovat za absolutně neplatnou.
11. Je-li smlouva, na jejímž základě žalobkyně poskytla předmětné peněžní prostředky, neplatná, může se žalobkyně domáhat toliko jejich vrácení coby bezdůvodného obohacení, neboť jde o plnění poskytnuté bez právního důvodu. Má proto právo požadovat nevrácenou část poskytnutých peněžních prostředků a úrok z prodlení ve výši určené právní úpravou, neboť žalovaná byla k jejich vrácení vyzvána a se splněním této povinnosti byla v prodlení. V tomto rozsahu soud prvního stupně žalobě již pravomocným výrokem přezkoumávaného rozsudku vyhověl. Pokud byla žaloba ve zbývajícím rozsahu zamítnuta, je takové rozhodnutí věcně správné a odvolací soud je včetně správného výroku o nákladech řízení podle ust. § 219 o. s. ř. potvrdil.
12. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ustanovení § 224 ve spojení s ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř., neboť v odvolacím řízení byla ve věci samé plně úspěšná

žalovaná, které v něm žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř., přičemž o přípustnosti dovolání je oprávněn rozhodovat pouze dovolací soud. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu, prostřednictvím soudu prvního stupně, do dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku.

Plzeň 6. října 2020

JUDr. Jana Vyletová v. r.
předsedkyně senátu